

INSTRUKCJA dla nauczycielki / nauczyciela

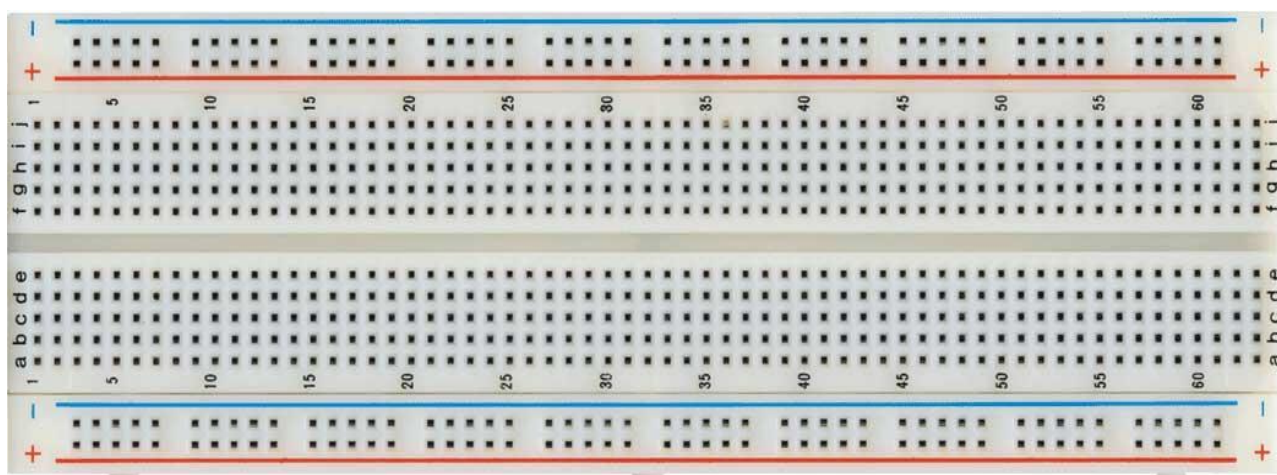
Spis treści

CO PRZYGOTOWAĆ PRZED ZAJĘCIAMI	2
OPIS PRZEBIEGU ZAJĘĆ	5
TEKSTY I OBRAZY Z KART PRACY UCZNIÓW	7
CZĘŚĆ 1 (ZADANIE 1)	7
CZĘŚĆ 2 (ZADANIE 2)	11
CZĘŚĆ 3 (ZADANIE 3)	15
CZĘŚĆ 4 (ZADANIE 4)	20
PODPOWIEDZI	29
CZĘŚĆ 1 (ZADANIE 1)	29
CZĘŚĆ 2 (ZADANIE 2)	30
CZĘŚĆ 3 (ZADANIE 3)	31
CZĘŚĆ 4 (ZADANIE 4)	32
ROZWIĄZANIA	33
CZĘŚĆ 1 (ZADANIE 1)	33
CZĘŚĆ 2 (ZADANIE 2)	33
CZĘŚĆ 3 (ZADANIE 3)	34
CZĘŚĆ 4 (ZADANIE 4)	34
HASŁO KOŃCOWE „PRZESŁANIE DLA LUDZKOŚCI”	34
DOPASOWANIE TYTUŁÓW DO CZĘŚCI ZAJĘĆ	35
POŁĄCZENIE NA PŁTCE STYKOWEJ	36

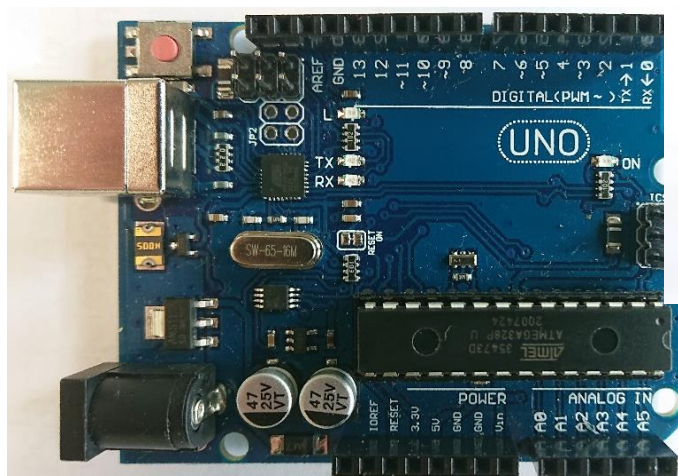
CO PRZYGOTOWAĆ PRZED ZAJĘCIAMI

Zajęcia interdyscyplinarne „System kolonialny i jego rozpad - Colonial system and its collapse” łączą przedmioty: geografię, historię i język angielski. Czas trwania zajęć to minimum 2 godziny lekcyjne.

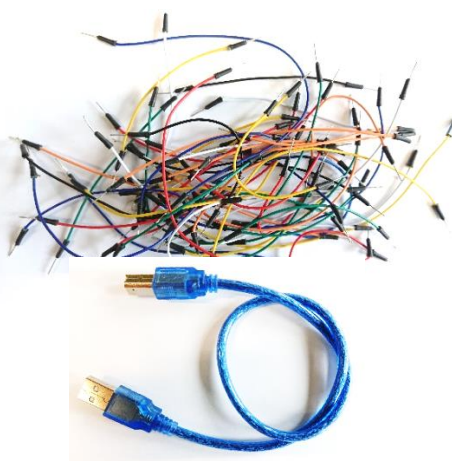
Uczniowie i uczennice pracują w grupach czteroosobowych, wybranych np. drogą losowania. Do wykonania ćwiczeń, uczniowie oprócz materiałów drukowanych muszą mieć dostęp do najprostszego zestawu Arduino UNO (rys. 1, 2, 3) oraz komputera lub laptopa.

rys. 1 - płytka stykowa Arduino UNO

rys. 2 - mikrokontroler Arduino UNO

rys. 3 – kabelki i kabel USB

Przed przystąpieniem do pracy musi być przygotowane stanowisko dla każdej z czteroosobowych grup. Aby to zrobić należy:

1. Zainstalować środowisko Arduino IDE dostępne na stronie:

☛ <https://www.arduino.cc/en/software>.

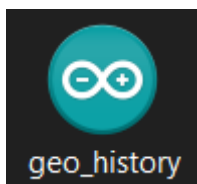
Oprogramowanie działa zarówno na platformie Windows, jak i Linux.

Po pobraniu i zainstalowaniu programu, na pulpicie powinna pojawić się ikona (rys. 4).

rys. 4 - ikonka programu

2. Umieścić w dostępnym dla ucznia miejscu (np. na pulpicie) plik „geo_history.ino” zawierający kod źródłowy (rys. 5).

rys. 5 - ikonka kodu źródłowego

Uczniowie przed przystąpieniem do właściwej części zajęć powinni samodzielnie dokonać konfiguracji zestawu Arduino UNO. Jeśli jednak nauczyciel chciałby wspomóc uczniów w przygotowaniu sprzętu do działania, zalecamy zapoznanie się z „Instrukcją ucznia”, gdzie w punktach 1-6 można odnaleźć bogato ilustrowany przewodnik.

3. Rozdać w każdej grupie materiały drukowane:

a) „Instrukcję ucznia / uczennicy” - wystarczy jeden komplet na grupę;

b) „Kartę pracy ucznia / uczennicy” -
4 komplety zadań ponumerowane
zgodnie ze schematem: „HA-2357”,
„HZ 8452”, „HI-5009” i „HK-9701”.

Każdy komplet zawiera
wprowadzenie, fragmenty tekstów
w języku angielskim i tabelę
rozwiązań.

c) „Mapę” – jeden arkusz na grupę;

d) Obrazy, w całości lub pocięte
zgodnie z sugerowanymi liniami
cięcia. Polecane jest pocięcie
obrazów z czterech zestawów dla

każdej grupy. Wymieszane losowo fragmenty rozdajemy uczniom danej
grupy w 4 kopertach.

Co przygotować przed lekcją:

1. Wydruki:

- instrukcja ucznia / uczennicy (wystarczy jedna sztuka na grupę);
- karty pracy ucznia / uczennicy (są ponumerowane, każdy w grupie powinien otrzymać inny komplet);
- mapa (wystarczy jedna na grupę);
- ilustracje (komplet na grupę) - najlepiej pocięte zgodnie z zaznaczonymi liniami.

2. Zestaw Arduino Uno i dostęp do komputera lub laptopa z oprogramowaniem

3. Plik geo_history.ino zawierający kod źródłowy - udostępniony uczniom w widocznym miejscu, np. na pulpicie.

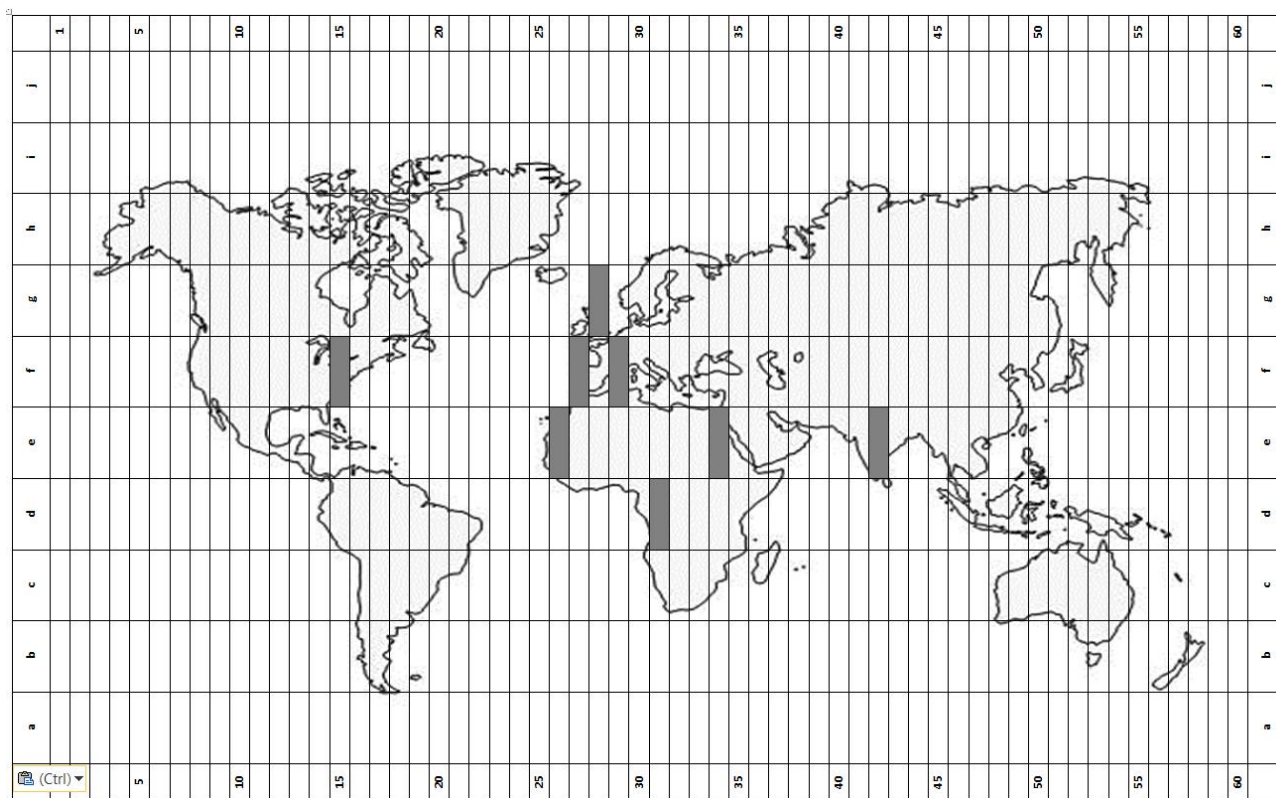
OPIS PRZEBIEGU ZAJĘĆ

W grupie uczniowie rozwiązują otrzymane w kompletach zadania.

Każde zadanie to teksty historyczne w języku angielskim i obrazy.

W każdym zadaniu rozwiązaniem są 2 nazwy geograficzne.

W sumie czteroosobowa grupa musi odgadnąć 8 miejsc na Ziemi, wpisać ich nazwy do tabelki w karcie pracy oraz odnaleźć te miejsca na mapie (rys. 6). Dla ułatwienia zostały one zamalowane szarym kolorem.

rys. 6 - pomniejszona wersja dokumentu, który został dołączony do karty pracy (jeden na grupę)

Współrzędne zaznaczone na mapie odpowiadają numeracji otworów (styków) na płytce stykowej (patrz rys.1). Uczniowie muszą znaleźć na mapie i połączyć w pary obszary geograficzne, o których mowa w tekście.

W każdej grupie uczniowie muszą ze sobą współpracować, aby rozwiązać wszystkie zadania. Jeśli zrobią to poprawnie i w dobrej kolejności, na ekranie wyświetlą się hasła, a na końcu „przesłanie dla ludzkości”.

Na potrzeby zajęć, uczniowie nazwani zostali Prometeuszami, prowadzący zajęcia zaś: mistrzem Zakonu Prometejskiego.

Dodatkowo „Instrukcja dla nauczycielki / nauczyciela” zawiera :

a) Pełne treści tekstów źródłowych w wersji oryginalnej i w polskiej wersji językowej oraz obrazy dla każdej z czterech części w krótkim komentarzem (strony 7 – 28).

b) Podpowiedzi, którymi nauczyciel/ka może naprowadzać uczniów na poprawną odpowiedź.

Im wyższa cyfra tym łatwiejsza wskazówka (strony 29 - 32).

c) Rozwiązania zadań, hasła wyświetlane na ekranie wraz z hasłem końcowym oraz poprawne

połączenie wszystkich punktów na płytce stykowej, czyli spodziewany efekt końcowy (strony 33 – 36).

Uwaga! Tych stron nie należy udostępniać uczniom.

Zajęcia łączą przedmioty:
geografię, historię i język angielski.

Czas trwania zajęć to minimum 2
godziny lekcyjne.

Uczniowie (zwani tutaj
Prometeuszami) pracują w grupach
czteroosobowych

Podpowiedzi dla uczniów, jeśli o
nie poproszą, nauczyciel/ka (tutaj:
mistrz Zakonu Prometejskiego)
znajdzie na stronach 28-31.

TEKSTY I OBRAZY Z KART PRACY UCZNIÓW

CZĘŚĆ 1 (zadanie 1)

Tekst źródłowy:

The closeness of the place, and the heat of the climate, added to the number in the ship, which was so crowded that each had scarcely room to turn himself, almost suffocated us. This produced copious perspirations, so that the air soon became unfit for respiration, from a variety of loathsome smells, and brought on a sickness amongst the slaves, of which many died. [...] This wretched situation was again aggravated by the galling of the chains, now become insupportable; and the filth of the necessary tubs, into which the children often fell, and were almost suffocated. The shrieks of the women and the groans of the dying, rendered the whole a scene of horror almost inconceivable.

Wersja w języku polskim

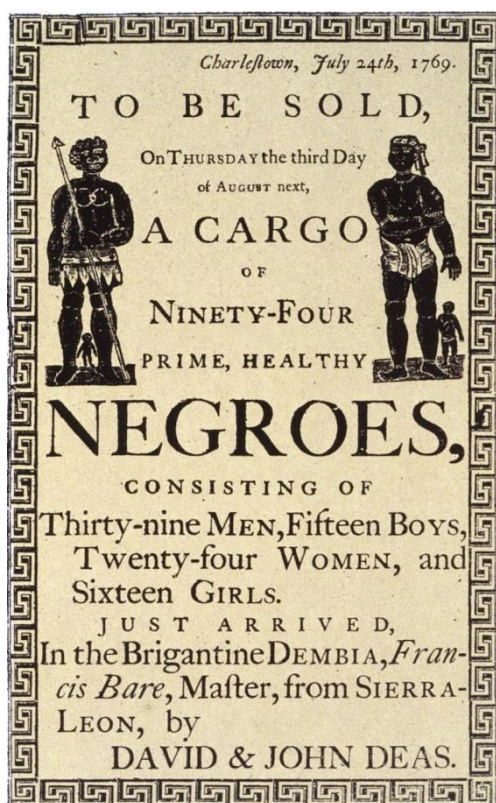
Panujące w tym miejscu zaduch i skwar, do czego dochodziła ogromna liczba pasażerów statku - wypełnionego w takim stopniu, że człowiek niemalże nie miał miejsca, by się obrócić - o mało co nas nie udusiły. Powodowało to obfitą potliwość, toteż powietrze rychło wypełniło się różnaitością gryzących się odorów i nie nadawało się do oddychania, przyprawiając ludzi o słabość, na skutek których wielu wyzionęło ducha. [...] Te nieznośne warunki pogarszały jeszcze otarcia łańcuchami, które stawały się nie do wytrzymania, oraz brud kubłów na nieczystości, do których często wpadały dzieci, toteż byliśmy bliscy uduszenia. Krzyki kobiet i jęki konających tworzyły niemal niemożliwą do wyobrażenia scenę grozy.

*W oparciu o: J. Iliffe, Afrykanie. Dzieje kontynentu, tłum. J. Hunia, Kraków 2011, s. 166
(Tekst oryginalny: <http://isejarah.fib.unair.ac.id/wp-content/uploads/2017/09/AFRICANS-HISTORY-OF-CONTINENT-ilovepdf-compressed.pdf> - s. 140-141)*

Tabela. Ludność niewolna i czarnoskóra w USA

Rok	Liczba niewolników	Liczba ludności czarnoskórej			Całkowita liczba ludności
		Ogółem	Wolni		
			Liczba	Odsetek	
1790	697 624	757 181	59 577	7,9%	3 929 625
1800	893 602	1 002 037	108 435	10,8%	5 308 483
1810	1 191 362	1 377 808	186 446	13,5%	7 239 881
1820	1 538 022	1 771 656	233 634	13,2%	9 638 453
1830	2 009 043	2 328 642	319 599	13,7%	12 866 020
1840	2 487 355	2 873 648	386 293	13,4%	17 069 453
1850	3 204 313	3 638 808	434 495	11,9%	23 191 876
1860	3 953 760	4 441 830	488 070	11%	31 443 321
1870	0	4 880 009	4 880 009	100%	38 558 371

Na podstawie: *U.S. Census Bureau, A Century of Population Growth: From the First Census of the United States to the Twelfth, 1790-1900, Washington, s. 57, 80, 133.*

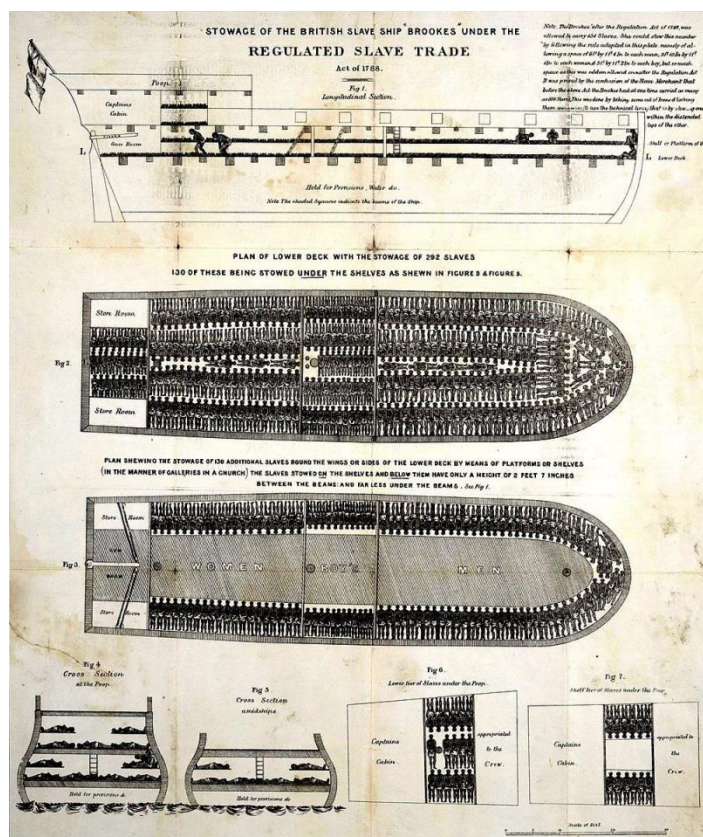
Obraz przedstawia ulotkę z XVIII wieku, informującą o sprzedaży niewolników w Charleston (daw. Charlestown). Niewolnicy transportowani są z Sierra Leone statkiem - brygantyną „Dembia” pod banderą francuską

Źródło: serwis pl.pinterest.com - darmowe grafiki, <https://pin.it/qxQTPDp>

Obraz przedstawia ulotkę z XVIII wieku, informującą o sprzedaży niewolników w Charleston (daw. Charlestown) z pokładu statku „Księżna Sussex” przybyłego z Gambii

Źródło: serwis pl.pinterest.com - darmowe grafiki, <https://pin.it/3EMQYej>

Plan statku niewolniczego „Brookes” z 1768 r. z rozmieszczeniem w przestrzeni ładownej niewolników. Zaznaczono podział na pokłady, w których rozmieszczano ludzi ze względu na płeć i wiek, a także wydzielone miejsce dla załogi statku. Na statku było miejsce dla 292 niewolników leżących w „półkach” o wysokości 50 cm.

[https://en.wikipedia.org/wiki/Brooks_\(1781_ship\)#/media/File:Slaveshipposter.jpg](https://en.wikipedia.org/wiki/Brooks_(1781_ship)#/media/File:Slaveshipposter.jpg)

Obraz satyryczny Kiplinga. Widać na nim „białych Panów”, symbolizujących mocarstwo kolonialne. Spoczywa ono na barkach czarnoskórych niewolników. Obraz ukazał się w piśmie Life, 16 marca 1899 r.

https://it.wikipedia.org/wiki/Il_fardello_dell'uomo_bianco#/media/File:The_white_mans_burden.gif

CZĘŚĆ 2 (zadanie 2)

Tekst źródłowy 1:

Dear Ferdinand Martinez, the canon of Lisbon,
It pleased me to hear that you are feeling well. Often before have I spoken of a sea route from here to the land of spices; a route that is shorter than that via Guinea. I know from experience that the best idea to explain this in greater detail so that it will be easier to understand, and to take this route will be to use a globe, which is an image of the world in a hand. That is why I have decided to do it more simply and clearly by demonstrating the way on a map. I therefore send His Majesty the map made by my own hands. I have indicated on the map different ports of call. There is also marked a port where one hundred large ships loaded with pepper call at every year, not to mention other ships transporting spices.

Wersja w języku polskim:

Miło mi dowiedzieć się, że czujesz się dobrze, Fernandzie Martinezie, kanoniku Lizbony. Doniosłem Ci kiedyś o pewnym szlaku do kraju korzeni, drogą morską, o wiele krótszą od używanego przez was szlaku prowadzącego przez Gwineę. Wiem z doświadczenia, że uczynić to można najlepiej ze sferą, to jest wyobrażeniem świata w rękę, toteż postanowiłem dla większej jasności ukazać ten szlak na mapie. Przesyłam więc Jego Królewskiej Mości mapę własnoręcznie przeze mnie zrobioną. Na mapie zaznaczyłem różne porty, gdzie mogą zawijać statki. Jest tam też port, do którego co roku zawija po sto wielkich statków załadowanych pieprzem, nie mówiąc już nic o innych statkach

wiozących korzenie.

W oparciu o: Wiek XVI-XVIII w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii i studentów; oprac. Melania Sobańska-Bondaruk, Stanisław Bogusław Lenard, WN PWN Warszawa 1997, s. 19.

Tekst źródłowy 2:

Spices used in the east, west, in our kingdom and in other countries come from the area of Calicut. Different types of precious stones also come from Calicut. In this country there are spices from the local harvest such as ginger, pepper and cinnamon. Cloves are brought to Calicut from the Maluku Islands.

Wersja w języku polskim:

Z okolicy Kalikatu pochodzą przyprawy korzenne, używane na wschodzie, na zachodzie, w naszym królestwie oraz innych krajach świata. Z Kalikatu pochodzi też wiele różnych kamieni szlachetnych. W kraju tym są następujące korzenie z miejscowych zbiorów: imbir, pieprz i cynamon. Do Kalikatu trafiają goździki z wysp Moluckich.

W oparciu o: Wiek XVI-XVIII w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii i studentów; oprac. Melania Sobańska-Bondaruk, Stanisław Bogusław Lenard, WN PWN Warszawa 1997, s. 32.

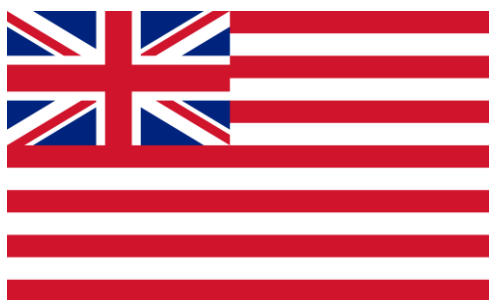
Tekst źródłowy 3:

Vasco da Gama, a nobleman of your household, has visited my kingdom and thus has given me great pleasure. My kingdom is abundant in cinnamon, cloves, ginger, pepper and precious stones. I would willingly exchange them for gold, silver and scarlet.

Wersja w języku polskim:

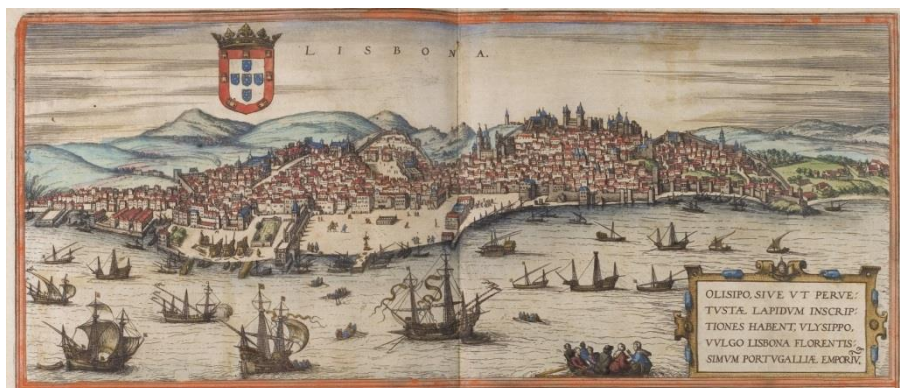
Vasco da Gama, szlachcic Waszego dworu, przybył do mego kraju, co mnie bardzo ucieszyło. Kraj mój zasobny jest w cynamon, goździki, imbir, pieprz i kamienie drogocenne. Chętnie wymieniłbym je z Wami na złoto, srebro, korale i sukno purpurowe.

W oparciu o: Wiek XVI-XVIII w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii i studentów, oprac. Melania Sobańska-Bondaruk, Stanisław Bogusław Lenard, WN PWN Warszawa 1997, s. 33.

Flaga Brytyjskiej Kompanii
Wschodnioindyjskiej w latach
1801 - 1858

[https://pl.wikipedia.org/wiki/Brytyjska_Kompania_Wschodnioindyjska#/media/Plik:Flag_of_the_British_East_India_Company_\(1801\).svg](https://pl.wikipedia.org/wiki/Brytyjska_Kompania_Wschodnioindyjska#/media/Plik:Flag_of_the_British_East_India_Company_(1801).svg)

Historyczna mapa
Lizbony,
największego miasta
i równocześnie stolicy
Portugalii

https://en.wikipedia.org/wiki/File:Lisbona._Olisipo..._vulgo_Lisbona_Florentissimum_Portugalliae_Emporiu.jpg#/media/File:Lisbona._Olisipo..._vulgo_Lisbona_Florentissimum_Portugalliae_Emporiu.jpg

Gałka muskatołowa,
przed i po starciu.

https://pl.wikipedia.org/wiki/Ga%C5%82ka_muskato%C5%82owa#/media/Plik:NuezMoscada.jpg

Świeży imbir

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/22/Ginger_in_China_01.jpg

CZĘŚĆ 3 (zadanie 3)

Tekst źródłowy 1:

Art. 1. The Suez Maritime Canal shall always be free and open, in time of war as in time of peace, to every vessel of commerce or of war, without distinction of flag. [...] The Canal shall never be subjected to the exercise of the right of blockade. [...]

[..] Art. 4. The Maritime Canal remaining open in time of war as a free passage, even to ships of war of belligerents, according to the terms of Article I of the present Treaty, the High Contracting Parties agree that no right of war, no act of hostility, nor any act having for its object to obstruct the free navigating of the Canal, shall be committed in the Canal and its ports [...] Vessels of war of belligerents shall not revictual or take in stores in the Canal and its ports of access, except in so far may be strictly necessary.

Wersja w języku polskim:

Art. 1. Sueski kanał morski będzie zawsze wolny i otwarty w czasie wojny i w czasie pokoju dla wszystkich statków handlowych i okrętów wojennych, bez różnicy bandery. [...] Kanał nie będzie nigdy poddany blokadzie. [...]

[...] Art. 4. Ponieważ w myśl art. 1 niniejszego traktatu kanał morski ma być otwarty w czasie wojny jako wolne przejście nawet dla okrętów wojennych państw wojujących, Wysokie Umawiające się Strony zgodnie postanawiają, że żadne prawa wojny, żadne kroki nieprzyjacielskie lub zarządzenia mające na celu tamować wolną żeglugę na kanale nie będą mogły być wykonywane w kanale i portach dających dostęp do niego

[...]. Okrętom wojennym państw wojujących wolno będzie w kanale i jego portach zaopatrywać się w żywność lub paliwo jedynie w granicach ścisłej konieczności.

W oparciu o: https://en.wikisource.org/wiki/Constantinople_Convention_of_the_Suez_Canal

Tekst źródłowy 2:

The most prominent among Albion's business is a necessity to maintain open, not subject to damage and sustainable traffic via the Canal. Any attempt to block traffic or the disturbance of its flow in the Canal itself or the precincts would have to be considered by Her Majesty's Government precarious and harmful to global trade. For these two reasons, each such step would not be possible to reconcile with maintaining the passive non-alignment by our government.

Wersja w języku polskim:

Na pierwszym miejscu wśród interesów Albionu stoi konieczność utrzymania otwartej, nie narażonej na szkody i nieprzerwanej komunikacji przez Kanał. Próba blokady lub w innej formie zakłócenia ruchu na samym kanale lub na jego przyległych terenach, musiałyby być uważane przez Rząd Królewskiej Mości za zagrożenie i wyrządzenie ciężkich szkód handlowi światowemu. Z tych dwóch przyczyn każdy taki krok nie dałby się pogodzić z utrzymaniem przez nasz rząd postawy biernej neutralności.

W oparciu o: Teksty źródłowe do nauki historii w szkole, Warszawa 1960, nr 40, s. 25.

Tekst źródłowy 3:

Whereas for divers weighty reasons, We have resolved, by and with the advice and consent of the Lords Spiritual and Temporal and Commons in Parliament assembled, to take upon Ourselves the government of the territories in India, heretofore administered in trust for Us by the Honourable East India Company.

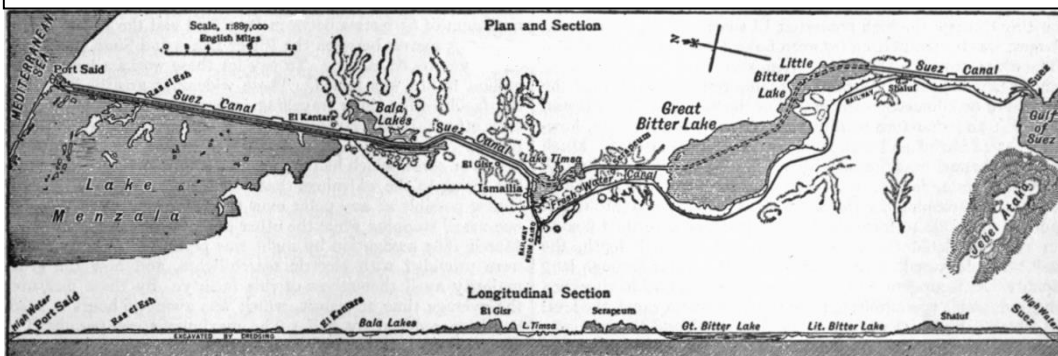
Now, therefore, We do by these presents notify and declare that by the advice and consent aforesaid We, have take upon Ourselves the said government: and We hereby call upon Our subjects within the said territories to be faithful, and to bear true allegiance to Us, Our heirs and successors, and to submit themselves to the authority of those whom We may hereafter, from time to time, see fit to appoint to administer the government of Our said territories, in Our name and on Our behalf.

Wersja w języku polskim:

Z wielu ważnych powodów postanowiliśmy za radą i zgodą lordów duchownych i świeckich oraz posłów zebranych w parlamencie przejąć na siebie rządy nad obszarem Indii, których dotychczasowa administracja była przez nas powierzona wielce szanownej Kompanii Wschodnioindyjskiej. Przeto aktem niniejszym podajemy do wiadomości i deklarujemy, że przejęliśmy na siebie rządy w Indiach. Wzywamy więc naszych poddanych na wspomnianym obszarze do wierności i prawdziwego posłuszeństwa nam, naszym dzieciom i następcom oraz do podporządkowania się władzy tych, których uznamy na nieokreślony czas za godnych sprawowania w naszym imieniu i dla nas władzy na wspomnianym obszarze..

*W oparciu o: G. Dunbar, A short history of India, London 1936, s. 518
oraz: Historia 1789-1990. Wybór tekstów źródłowych dla szkół średnich, oprac. Jerzy Eisler,
Melania Sobańska-Bondaruk, WN PWN Warszawa 1995, s. 75.*

Mapa Kanału Sueskiego, łączącego Morze Śródziemne
z Morzem Czerwonym.

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:EB1911_Suez_Canal_,_plan_and_section.png#/media/File:EB1911_Suez_Canal_,_plan_and_section.png

Ilustracja przedstawia statek
i pogłębiarkę w korycie
Kanału Sueskiego.

Kanał, powstały w latach
1859 - 1869 na Przesmyku
Sueskim w Egipcie, stał się
jedną z najważniejszych dróg
morskich.

https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Suez_Canal#/media/File:Canal_de_Suez,_navire_et_dredge_LCCN2017656984.jpg

<https://pl.pinterest.com/pin/337840409527987225/>

Maharaja książęcego stanu Ratlam w latach 1921 - 1947, Sajjan Singh Ji oraz wicekról Indii z ramienia rządu brytyjskiego w latach 1926 - 1931, Lord Irwin, brytyjski działacz Partii Konserwatywnej.

Fotografia, na którym znajduje się Wiktoria (Aleksandryna Wiktoria), królowa Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii w latach 1819 - 1901.

Zdjęcie wykonał Alexander Bassano w roku 1882.

https://pl.wikipedia.org/wiki/Wiktoria_Hanowerska#/media/Plik:Queen_Victoria_by_Bassano.jpg

CZĘŚĆ 4 (zadanie 4)

Tekst źródłowy 1:

Take up the White Man's burden—

Send forth the best ye breed—

Go bind your sons to exile

To serve your captives' need;

To wait in heavy harness

On fluttered folk and wild—

Your new-caught, sullen peoples,

Half devil and half child.

[...] Take up the White Man's burden—

The savage wars of peace—

Fill full the mouth of Famine

And bid the sickness cease;

Wersja w języku polskim:

Dźwigaj białych ludzi brzemię

Wyślij swych synów daleko,

Niechaj podbite plemiona

Otoczą troskliwą opieką;

Niechaj służą w ciężkim trudzie

Nowo zdobytym szczepom

Stworzonym dzikim ludom,

Wpół diabłom, a wpół dzieciom.

Dźwigaj białych ludzi brzemię

Ujarmij głód i choroby

W surowym zaczętych boju.

Nie wolno ci się uchylić.

W oparciu o: R. Kipling, Brzemie białego człowieka, cyt. za: N. Davies, Wyspy. Historia, Kraków 2012, s. 745-746

oraz: https://en.wikipedia.org/wiki/The_White_Man%27s_Burden

Tekst źródłowy 2:

Onward Chartered Soldiers, on to heathen lands,

Prayer books in your pockets, rifles in your hands.

Take the glorious tidings where trade can be done,

Spread the peaceful gospel – with a Maxim gun.

Tell the wretched natives, sinful are their hearts,

Turn their heathen temples into spirit marts.

And if to your teaching they will not succumb,

Give them another sermon with the Maxim gun.

When the Ten Commandments they quite understand,

You their Chief must hocus, and annex their land;

And if they misguided call you to account,

Give them another sermon – with a Maxim from the Mount.

Wersja w języku polskim:

Naprzód wynajęci żołnierze do pogańskich krajów,

Modlitewniki w kieszenie, strzelby w dłonie.

Weźcie radosną wieść, gdzie można handlować,
Szerzcie pokojową Dobrą Nowinę - za pomocą karabinu maxim.
Powiedzcie żalosnym tubylcom, że ich serca są grzeszne,
Przemieńce ich pogańskie świątynie w emporia ducha.
I jeśli naukom Waszym nie ulegną,
Dajcie im jeszcze jedno kazanie za pomocą karabinu maxim.
Kiedy dość zrozumieją Dziesięć Przykazań,
Musicie oszukać ich wodza i przyłączyć ich ziemię;
I jeśli pobłądziwszy spróbują was rozliczyć,
Wygłoście im kolejne Kazanie na Górze - za pomocą maxima.

*W oparciu o: N. Ferguson, Imperium. Jak Wielka Brytania zbudowała nowoczesny świat, tłum. B. Wilga, Kraków 2013, s. 270-271
oraz: <http://www.worldhistory.biz/download567/Ferguson,Nial-Empire-HowBritainMadetheModernWorld.pdf> - s. 226.*

Tekst źródłowy 3:

It does not happen quite often that a man without money, titles and official line could inconvenience the governance of some important countries. Morel was so enraged by Leopold's wickedness that he entirely ignored the fact that his own country also used forced labour – indeed, it was used commonly, although it did not lead to the lethal effects as in its African colonies, particularly in the east and south. He believed that there was nothing inherently wrong with colonialism as long as its administration was fair and just. He found this to be the case in the British colonies in west Africa, where, undoubtedly, there was no rubber terror. Morel, a master of then media, made particularly effective use of photograph. Almost every protest rally was centered around a slide show, comprising about sixty photos of life under Leopold's rule.

The pictures, shown during meetings and reprinted in the press, were seen by millions of people. They provided evidence that no propaganda could refute. When Edmund D. Morel, Roger Casement and their allies caught Europe's attention with reports of genocide in central Africa, newspapers and magazines were outdoing each other in publishing the pictures of burned villages and mutilated bodies, and missionary witnesses spoke of the depopulation of entire districts.

Wersja w języku polskim:

Rzadko się zdarza, żeby jeden człowiek, niemający ani pieniędzy, ani tytułów, ani oficjalnego stanowiska przysporzył tylu kłopotów rządowi kilku ważnych krajów. Morel tak bardzo złościła niegodziwość Leopolda, że zupełnie ignorował to, że jego własny kraj również stosował pracę przymusową - w dodatku powszechnie, choć bez takich morderczych skutków - szczególnie w koloniach na wschodzie i południu Afryki. Uważał, że w samym kolonializmie nie ma niczego złego, jeśli tylko administracja jest uczciwa i sprawiedliwa. Wierzył, że tak jest w brytyjskiej Afryce Zachodniej, gdzie bez wątplenia nie było kauczukowego terroru. Morel, wirtuoz ówczesnych mediów, szczególnie efektywnie wykorzystywał fotografię. Niemal każdy wiec protestacyjny koncentrował się wokół pokazu około sześćdziesięciu zdjęć dokumentujących życie pod rządami Leopolda. Zdjęcia te, pokazywane na spotkaniach i przedrukowywane w prasie, zobaczyły miliony ludzi. Stanowiły one dowód, którego żadna propaganda nie była w stanie zdezwuować. Kiedy Edmund D. Morel, Roger Casement oraz ich sojusznicy zwrócili uwagę Europy na doniesienia o ludobójstwie w Afryce Środkowej, gazety i czasopisma prześcigały się

w publikowaniu zdjęć spalonych wiosek i okaleczonych ciał oraz zeznań misjonarzy, opowiadających o wyludnieniu całych regionów.

W oparciu o: A. Hochschild, Duch Króla Leopolda, tłum. P. Tarczyński, Warszawa 2012, s. 264-266, 271, 284.

oraz: A Hochschild: King Leopold's Ghost

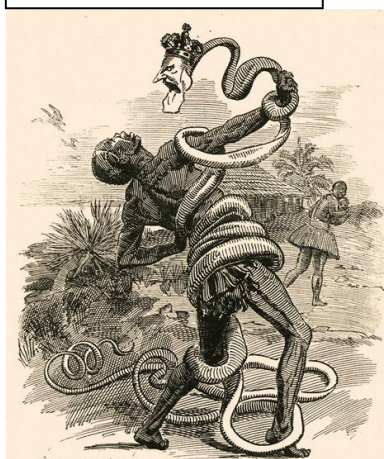

Rysunek satyryczny prezentuje skrajne punkty widzenia. Społeczeństwo nazywa barbarzyństwem, gdy chiński kulis (tragarz) uderza żołnierza francuskiego. Uznaje się natomiast za niezbędne dla rozwoju cywilizacji, gdy to francuski żołnierz bije tragarza.

Źródło: <https://www.hermann-paul.org/catalog-drawings/page/3/>

Rysunek z lewej przedstawia króla Belgii Leopolda II jako węża pętającego i atakującego kongijskiego mężczyznę.

Na zdjęciu misjonarz pozujący z ofiarą okrucieństw w Kongo. Misjonarzem jest prawdopodobnie Wallbaum. Ma na sobie lekki garnitur safari i korkowy hełm, a Kongijczyk nosi przepaskę biodrową. Misjonarz podnosi rękę towarzysza za łokieć i wskazuje na brakującą rękę Kongijczyka. Na kolonialnych plantacjach kauczuku w Kongo, terytorium należącym do króla belgijskiego Leopolda II, eksploatowanych ze względu na zasoby roślinne i mineralne, dochodziło do okrutnych kar, morderstw i okaleczeń.

https://en.wikipedia.org/wiki/Leopold_II_of_Belgium#/media/File:Punch_congo_rubber_cartoon.jpg

[https://en.wikipedia.org/wiki/Belgian_colonial_empire#/media/File:Victim_of_Congo_atrocities,_Congo,_ca._1890-1910_\(IMP-CSCNWW33-OS10-19\).jpg](https://en.wikipedia.org/wiki/Belgian_colonial_empire#/media/File:Victim_of_Congo_atrocities,_Congo,_ca._1890-1910_(IMP-CSCNWW33-OS10-19).jpg)

Zdjęcie króla Belgii Leopolda II.
Leopold Ludwik Filip Maria
Wiktor w latach 1865 - 1909 był
królem belgów z dynastii
Koburgów. Jako właściciel
Konga doprowadził do śmierci
wielu milionów jego
mieszkańców wskutek morderstw
i zmuszania do niewolniczej
wyczerpującej pracy.

https://pl.wikipedia.org/wiki/Leopold_II_Koburg#/media/Plik:Leopold_ii_garter_knight.jpg

Tapped Rubber Tree

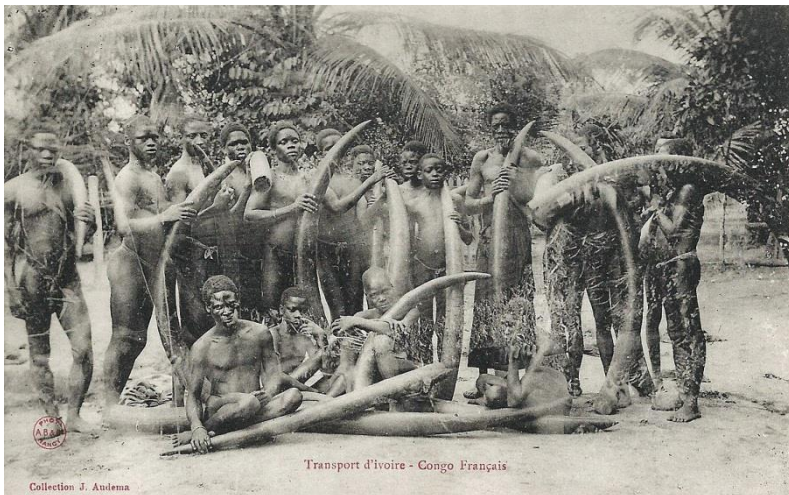
Misa i wiadro wypełnione
naturalnym lateksem
z drzewa kauczukowego.
Lateks to nazwa soku
mlecznego roślin
kaczkodajnych, np. drzew.

https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Hevea_brasiliensis#/media/File:Tapped_rubber_tree.jpg

Herb Królestwa Belgii.

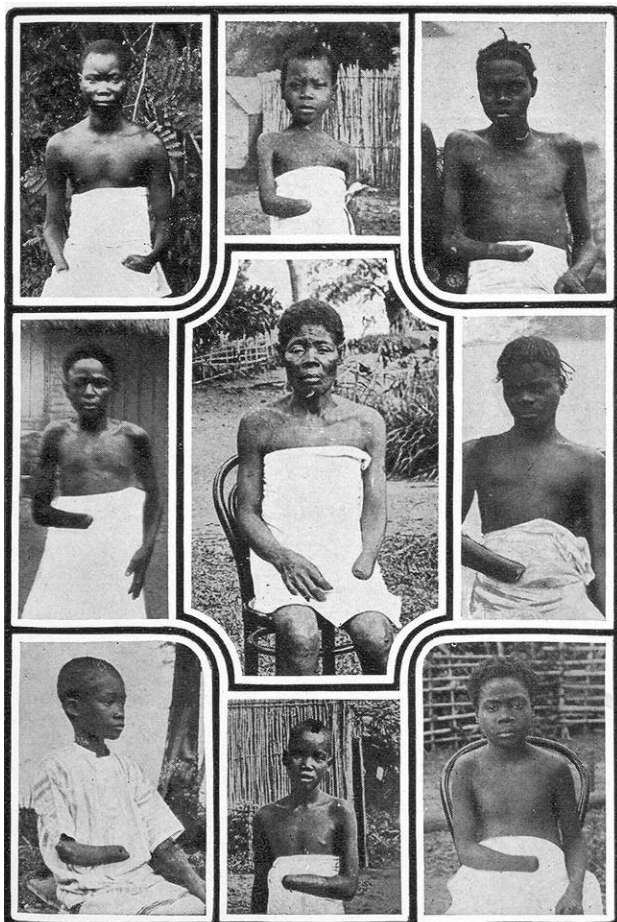
https://pl.wikipedia.org/wiki/Herb_Belgii#/media/Plik:Great_coat_of_arms_of_Belgium.svg

Transport kości słoniowej
z terenów Konga
Francuskiego.

Kongo Środkowe to
dawna kolonia francuska,
której gospodarka opierała
się głównie na
pozyskiwaniu kości
słoniowej. Wiązało się to
z brutalnym traktowaniem
ludności lokalnej.

https://fr.m.wikipedia.org/wiki/Fichier:Transport_d%27Ivoire-Congo_Fran%C3%A7ais.jpg

Zdjęcia okaleczonych dzieci i dorosłych Kongijczyków (ok. 1900 -1905). Na terytorium króla Belgii Leopolda II, niewolnicy byli wykorzystywani do pozyskiwania i produkcji kauczuku w lasach deszczowych i na plantacjach. Produkcja lateksu wiązała się z naruszeniami praw człowieka wobec ludności Konga, w tym amputacje za niewypełnione normy i inne wykroczenia.

https://en.wikipedia.org/wiki/Belgian_Congo#/media/File:MutilatedChildrenFromCongo.jpg

PODPOWIEDZI

którymi nauczyciel może naprowadzać uczniów na poprawną odpowiedź (im wyższa cyfra tym łatwiejsza wskazówka)

CZĘŚĆ 1 (zadanie 1)

SENEGAL (Afryka Zachodnia)

1. Miejsce to znajduje się na obszarze świata, gdzie żyją słonie.
2. Miejsce to znajduje się na Czarnym Lądzie.
3. Nazwa kraju pochodzi od nazwy rzeki, która w miejscowym języku brzmi "Sunu Gaal".
4. Stolicą tego kraju jest miasto Dakar.

USA (wschodnie wybrzeże Stanów Zjednoczonych)

1. Miejsce to znajduje się na obszarze świata, gdzie dopłynął Krzysztof Kolumb.
2. Miejsce to dzieli się na 51 stanów.
3. Na wschodzie tego kraju znajdują się rzeki: Hudson i Potomac.
4. W kraju tym znajduje się nowojorska giełda papierów wartościowych.

CZĘŚĆ 2 (zadanie 2)

PORTUGALIA

1. Miejsce to znajduje się na kontynencie, który nosi taką samą nazwę jak jeden z księżyców Jowisza.
2. Miejsce to znajduje się na półwyspie.
3. Przez ten kraj przepływa rzeka Tag.
4. Stolicą tego państwa jest Lizbona.

INDIE

1. Z tego obszaru świata pochodzą liście herbaty.
2. Z herbatą związana jest działalność pierwszej międzynarodowej korporacji.
3. Miejsce to znajduje się na półwyspie, który nosi taką samą nazwę co sąsiadujący z lądem ocean.
4. Mieszkańców tego kraju nazywa się Hindusami.

CZĘŚĆ 3 (zadanie 3)

ANGLIA

1. Miejsce to znajduje się na wyspach.
2. Kraj ten jest ojczyzną rewolucji przemysłowej.
3. Najbardziej znanym adresem tego kraju jest Downing Street 10.
4. Stolica tego kraju znajduje się na Tamizą.

EGIPT (Kanał Sueski)

1. Budowa tej infrastruktury skróciła drogę morską z Europy do Azji.
2. Infrastruktura ta łączy Morze Śródziemne z Morzem Czerwonym.
3. Głównymi portami są Port Said i drugi port, który dał nazwę tej infrastrukturze.
4. Infrastruktura ta znajduje się w kraju Sfinksa.

CZĘŚĆ 4 (zadanie 4)

BELGIA

1. Miejsce to znajduje się na starym kontynencie.
2. Miejsce to znajduje się pomiędzy dwoma większymi krajami - Francją i Niemcami.
3. W kraju ten zamieszkują Flamandowie i Walonowie.
4. Stolicą tego kraju jest Bruksela.

KONGO (Kongo Belgijskie, Demokratyczna Republika Konga, Republika Kongo, Zair)

1. Miejsce to znajduje się tam, gdzie na Ziemi jest równik.
2. Nazwa tego miejsca pochodzi od nazwy środkowoafrykańskiej rzeki.
3. Obecnie dwa kraje na świecie mają w swojej nazwie własnej nazwę tej środkowoafrykańskiej rzeki.
4. Stolicą tego państwa jest Kinszasa.

ROZWIĄZANIA

położenia geograficzne, daty - hasła wyświetlane na ekranie, hasło
końcowe oraz poprawne połączenie punktów na płytce stykowej

CZĘŚĆ 1 (zadanie 1)

rozwiązanie zagadki

SENEGAL (Afryka Zachodnia)

USA (wschodnie wybrzeże Stanów Zjednoczonych)

hasło

1860 (przybycia ostatniego statku niewolniczego)

CZĘŚĆ 2 (zadanie 2)

rozwiązanie zagadki

PORTUGALIA

INDIE

hasło

1498 (odkrycie drogi morskiej do Indii)

CZĘŚĆ 3 (zadanie 3)
rozwiązanie zagadki

ANGLIA

EGIPT (Kanał Sueski)

hasło

1869 (Otwarcie Kanału Sueskiego)

CZĘŚĆ 4 (zadanie 4)
rozwiązanie zagadki

BELGIA

KONGO (Kongo Belgijskie, Demokratyczna Republika Konga,
Republika Kongo, Zair)

hasło

1960 (odzyskanie niepodległości przez Kongo)

HASŁO KOŃCOWE „przesłanie dla ludzkości”

„The main cause of the most violent crimes is always a belief that some people are better than others”

„Źródłem (główną przyczyną) najokrutniejszych zbrodni jest zawsze przekonanie, że jedni ludzie są lepsi od innych”

DOPASOWANIE TYTUŁÓW DO CZĘŚCI ZAJĘĆ

Część 3: Trade routes. The opening of new sea routes in the 19th century.
Szlaki handlowe. Otwieranie nowych tras drogą wodną w XIX wieku.

Część 1: Human trafficking. When man becomes a thing by law.
Handel ludźmi. Gdy człowiek zgodnie z prawem stawał się rzeczą.

Część 4: Different faces of colonialism. The exploitation of the native population to obtain raw materials and extreme brutality against them.
Oblicza kolonializmu. Wykorzystywanie lokalnej ludności do pozyskiwania surowców i bestialskie okrucieństwa wobec nich.

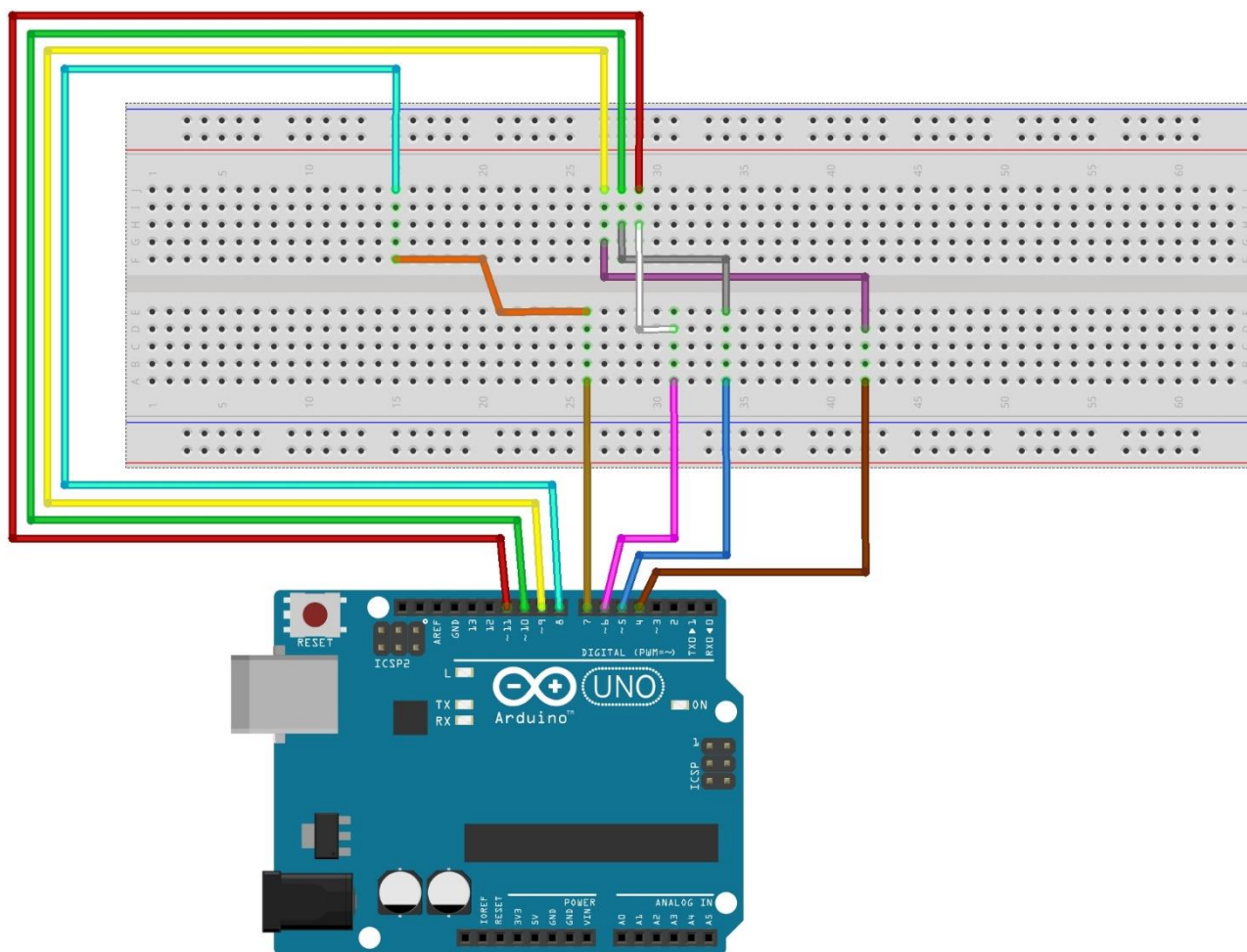
Część 2: Spices more precious than gold. Transport of spices and stones.
Przyprawy cenniejsze niż złoto. Transport przypraw i kamieni szlachetnych.

POŁĄCZENIE NA PŁTCE STYKOWEJ

Poprawna kolejność, w której uczniowie powinni wpiąć kabelki:

pomarańczowy, fioletowy, szary, biały.

Ważne jest, aby uczniowie nie usuwali żadnych poprawnie wpiętych kabelków aż do końca zajęć.

fritzing

rys. 7 - schemat prawidłowego połączenia płytki z kontrolerem wraz z poprawnym rozwiązaniem